

SXEDIO.F11

11.3.1943: ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΗ ΚΛΗΡΙΔΗ. ΥΠΟΒΑΛΛΟΥΝ ΥΠΟΨΗΦΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΤΟΥΡΚΟΙ ΑΝΑΜΕΣΑ ΤΟΥΣ ΚΑΙ Ο ΓΙΑΤΡΟΣ ΦΑΖΙΛ ΚΟΥΤΣΙΟΥΚ

Οι διεργασίες στη Λευκωσία για τις δημοτικές εκλογές του Μαρτίου του **1943** εξελίσσονταν ραγδαία.

Στις **11** Μαρτίου **1943** έληγε η προθεσμία υποβολής υποψηφιοτήτων και οι ηγέτες των δύο συνδυασμών, Θεμιστοκλής Δέρβης του Εθνικού Συνδυασμού και Ιωάννης Κληρίδης του Εθνικο-λαϊκού, υπέβαλαν τις υποψηφιότητες τους.

Υποψηφιότητες υπέβαλαν και οι Οθωμανοί. Ανάμεσα στους υποψηφίους και ένας νέος, που αργότερα θα έπαιζε σημαντικό ρόλο στην προώθηση των υποθέσεων των τουρκοκυπρίων: Ο γιατρός Φαζίλ Κουτσιούκ, μετέπειτα Αντιπρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας το **1960**.

Υποψηφιότητα υπέβαλαν επίσης οι Νεμζί Αβκιράν, παντοπώλης, Μεχμέτ Οζκάν, εργοστασιάρχης, δρ Περτικιού, Κατίλ Κορκούτ και Μεχμέτ Ρουστέμ.

Την ίδια μέρα (**11** Μαρτίου **1943**) ο Ιωάννης Κληρίδης, έχοντας υποβάλει πλέον την υποψηφιότητα του έδινε στη δημοσιότητα και το πρόγραμμα του συνδυασμού του, όπου έθετε ως πρώτο θέμα εκείνο που είχε συμφωνήσει με το ΑΚΕΛ και γενικά με την Αριστερή παράταξη: Την καταδίκη των διορισμένων.

Ανέφερε στο πρόγραμμα του ο Λαϊκός Συνδυασμός του Ιωάννη Κληρίδη (Ανεξάρτητος **13.3.43**):

"Αγαπητοί συνδημόται,

Κατήλθομεν εις τας δημοτικές εκλογάς το μεν διά να σας δώσωμεν την ευκαιρίαν να αποδοκιμάσητε τους αδικήσαντας την πόλιν και τον Κυπριακόν λαόν διά της εμμέσου και αμέσως υποστηρίξεως του δικτατορικού καθεστώτος, το οποίον επί δεκαετίαν εστραγγάλιζε τας ελευθερίας και τα δικαιώματα μας, το δε διά να απαλλάξωμεν τον δήμον από την αμελέτητον, επιπολαίαν, σπάταλον, αυταρχικήν, ασεβή

και αυθάδη σημερινήν διαχείρισιν των δημοτικών μας πραγμάτων.

Ουδενός δημότου διέψυγε την προσοχήν η στάσις την οποίαν ετήρησαν απέναντι του λαού οι συνεργάται του δικτατορικού καθεστώτος και προπαντός ο κ. Δέρβης, ο οποίος προσκολληθείς ως όστρακον εις την κλίκα του δικτατορικού καθεστώτος και τον εξευτελισμόν εις τον οποίον υπεβλήθημεν, αλλά και συνήργει εις το να καταδικάζεται ο λαός ως μη ώριμος διά πολιτικές ελευθερίας και εζήτει παράτασιν της θητείας της κλίκας διά να παρατείνη και αυτός την δημαρχίαν του, αδιαφορών, εάν τα δικαιώματα και αι ελευθερίαι του λαού εστραγγαλίζοντο.

Ζητούμεν παρ' υμών να απαντήσετε εις τον κ. Δέρβην και τους ομοίους του. "Δεν λησμονούμεν και δεν συγχωρούμεν" τους αδικήσαντας τον λαόν. Πρέπει να μαυρισθούν διά να σωφρονισθούν

Λυπούμεθα ότι είμεθα υποχρεωμένοι να ζητήσωμεν, παρ' υμών την καταδίκην ολοκλήρου του συνδυασμού του κ. Δέρβη, συμπεριλαμβανομένων και των προσώπων τα οποία δεν συνεργάσθησαν μετά του δικτατορικού καθεστώτος. Και τούτο διότι, και ούτοι εν πλήρει γνώσει της επί δεκαετίαν ενόχου πολιτικής του αρχηγού των εις βάρος του λαού, συνεργάζονται ήδη μετ' αυτού και καθίστανται ούτω, έστω και άθελά των, συνένοχοι μετά τα γεγονότα.

Και ταύτα μεν προς το πρώτον μέρος του προγράμματος μας. Ως προς την δράσιν μας εν τω συμβουλίω υποσχόμεθα τα ακόλουθα:

α). Θα καταβάλωμεν πάσαν προσπάθειαν όπως εκτελέσωμεν τα υπό των δημοτικών νόμων, επιβαλλόμενα εις ημάς καθήκοντα μετά πάσης ευσυνειδησίας και τιμιότητος. Πάντα τα σχετιζόμενα με την καθαριότητα και την εξυγίανσιν της πόλεως θα τύχουν της αμερίστου ημών προσοχής.

β). Θα μελετήσωμεν επισταμένως τους υφισταμένους δημοτικούς φόρους επί δικαιωτέρων βάσεων τροποποιούντες όπου είναι ανάγκη τους δημοτικούς Κανονισμούς.

γ). Η ήδη υφισταμένη ρυμοτομία της πόλεως να εφαρμοσθή αυστηρώς και όπου είναι ανάγκη να τροποποιηθή αύτη, ώστε να ανταποκρίνεται προς την διαρκώς αύξουσαν τροχαίαν κυκλοφορίαν και τας ανάγκας καλυτέρου αερισμού και πληρεστέρας εξυγιάνσεως.

δ). Θα επιδιώξωμεν τη άρσιν παντός περιορισμού της πρωτοβουλίας των δημ. Συμβουλίων και την εξασφάλισιν της ανεξαρτησίας των δήμων.

ε). Η ανεπαρκής ύδρευση της πόλεως θα μελετηθή και θα καταβληθη προσπάθεια όπως εξευρεθή λύσις της πρωταρχικής ταύτης ανάγκης των πολιτών.

ζ). Η επιδίωξις της ανακουφίσεως των εργαζομένων τάξεων, διά του υποβιβασμού του τιμαρίθμου της ζωής θα αποτελέση το άμεσον μας μέλημα καταβαλλομένης προσπάθειας όπως η πόλις εφοδιάζεται με επαρκή τρόφιμα και αιρουμένου κάθε κωλύματος συντελούντος εις τον ανεπαρκή εφοδιασμόν της αγοράς και εις τεχνητάς ή κερδοσκοπικάς αυξήσεις ή διακυμάνσεις των τιμών των αναγκαιούντων διά την ζωήν.

η). Η επέκτασις των δημοτικών ορίων ούτως ώστε να περιλάβη τα εγγύτερα προάστεια με τους νέους συνοικισμούς των οποίων οι κάτοικοι εργάζονται εντός της πόλεως και πληρώνουν δημοτικούς φόρους είναι πράξις δικαιοσύνης και θα φροντίσωμεν όπως διά της τοιαύτης επεκτάσεως αποκτήσουν και ούτω το δικαίωμα του δημότου.

θ). Ως δημόται, ως άνθρωποι και ως εκπρόσωποι του δήμου θα κινούμεθα πάντοτε εντός του εξής πλαισίου: Κάθε άνθρωπος ερχόμενος εις τον κόσμον, έχει το δικαίωμα να ζήση και πρέπει να βοηθηθή να ζήση ανέτως διά της τιμίας εργασίας του. Ολοι οι άνθρωποι ανεξαρτητως φυλής ή θρησκειύματος, είμεθα αδελφοί με ίσα δικαιώματα εις την ζωήν. Η εκμετάλλευσις πρέπει να εκλείψη. Ο κόσμος πρέπει να διαπαιδαγωγηθή πάνω στα Ευαγγελικά ρητά "Αγάπα τον πλησίον σου ως εαυτον", και "ο έχων δύο χιτώννας δότω τον ένα τω μη έχοντι".

Η κοινωνική μας ζωή πρέπει να ρυθμισθή πάνω

στο σύνθημα "κάτω η δυστυχία". Κάτω ο πόνος και η πολιτεία ως καλός πατέρας όλων των μελών της να έχει ως κύριον μέλημα της την πλήρη εξασφάλισιν παντός πολίτου και καθ' όλην την ζωήν του κατά πάσης αντιξόου περιστάσεως, ελλείψεως, υγιεινής στέγης, ανεργίας, ασθενείας, ατυχήματα, φυσικής ανικανότητος, γήρατος ορφανίας και διαρκούς ή προσωρινής ελλείψεως προστασίας των ανικάνων προς εργασία.

Αλλά γενικώς και έξω των στενών ορίων της εξουσίας μας ως δημοτικών συμβούλων, ως άνθρωποι με πλήρη συναίσθησιν των δικαιωμάτων του πολίτου θα υπεραμυνώμεθα και θα διεκδικώμεν τας πολιτικές ελευθερίας, πάντοτε κινούμενοι περί τον άξονα της πολεμικής προσπάθειας ιδία την νίκην, εις την οποίαν μόνην η Κύπρος δύναται να εύρη την σωτηρίαν της με την εθνικήν της αποκατάστασιν και ως Έλληνες προπαντός θα διατηρήσωμεν άσβεστον την φλόγα των μεγάλων ιστορικών μας παραδόσεων και των εθνικών μας ιδανικών με τα οποία θα επιμείνωμεν όπως γαλουχήται η νεολαία μας και τα οποία παραμένουν πάντοτε ο πολιτικός μας αστήρ.

Διά τους άνω λόγους και με τας άνω βασικάς αρχάς εργασίας δεν διστάζομεν να ζητήσωμεν παρ' ημών να καταδικάσετε τους κατά την τελευταίαν δεκαετίαν στραγγαλιστάς των δικαιωμάτων σας και τους συνεργάτας των και να εμπιστευθήτε εις ημάς την διαχείρισιν των δημοτικών μας πραγμάτων.

Εν Λευκωσία τη **11 Μαρτίου 1943**

Ο Λαϊκός Συνδυασμός

Ιωάννης Κ. Κληρίδης, Π. Λ. Ιωαννίδης, δρ Ευρ. Δίκαιος, Κώστας Μιχαηλίδης, Σπύρος Κολοκασίδης, δρ Μίκης Κ. Πιερίδης, δρ Χριστάκης Ιερωνυμίδης, Π. Σταυρινίδης

(Μεταγλώττιση)

"Αγαπητοί συνδημότες,

Κατήλθαμε στις δημοτικές εκλογές για να σας δώσουμε την ευκαιρία να αποδοκιμάσετε τους

αδικήσαντες την πόλη και τον Κυπριακό λαό με την έμμεση και άμεση υποστήριξη του δικτατορικού καθεστώτος, το οποίο για δεκαετία στραγγάλιζε τις ελευθερίες και τα δικαιώματα μας, το δε για να απαλλάξουμε το δήμο από την αμελέτητη, επιπόλαιη, σπάταλη, αυταρχική, ασεβή και αυθάδη σημερινή διαχείριση των δημοτικών μας πραγμάτων.

Από κανένα δημότη δεν διέψυγε την προσοχή η στάση την οποία τήρησαν απέναντι του λαού οι συνεργάτες του δικτατορικού καθεστώτος και προπαντός ο κ. Δέρβης, ο οποίος αφού προσκολλήθηκε σαν όστρακο στην κλίκα του δικτατορικού καθεστώτος και τον εξευτελισμό στον οποίο υποβληθήκαμε, αλλά και συνεργούσε στο να καταδικάζεται ο λαός ως μη ώριμος για πολιτικές ελευθερίες και ζητούσε παράταση της θητείας της κλίκας για να παρατείνει και αυτός τη δημαρχία του, αδιαφορώντας, εάν τα δικαιώματα και οι ελευθερίες του λαού στραγγαλίζονταν.

Ζητούμε από σας να απαντήσετε στον κ. Δέρβη και τους όμοιους του. "Δεν λησμονούμε και δεν συγχωρούμε" αυτούς που αδίκησαν το λαό. Πρέπει να μαυρισθούν για να σωφρονισθούν

Λυπούμαστε γιατί είμαστε υποχρεωμένοι να ζητήσουμε, από σας την καταδίκη ολόκληρου του συνδυασμού του κ. Δέρβη, συμπεριλαμβανομένων και των προσώπων τα οποία δεν συνεργάστηκαν με το δικτατορικό καθεστώς. Και αυτό διότι, και αυτοί, γνωρίζοντας πλήρως την ένοχη, για δεκαετία πολιτική του αρχηγού τους σε βάρος του λαού, συνεργάζονται ήδη με αυτόν και καθίστανται έτσι, έστω και άθελά τους, συνένοχοι μετά τα γεγονότα.

Και αυτά μεν προς το πρώτο μέρος του προγράμματός μας. Ως προς τη δράση μας στο συμβούλιο υποσχόμαστε τα ακόλουθα:

α). Θα καταβάλουμε κάθε προσπάθεια όπως εκτελέσουμε τα όσα καθήκοντα μας υποβάλλονται από τους δημοτικούς νόμους, με κάθε ευσυνειδησία και τιμιότητα. Όλα όσα έχουν σχέση με την καθαριότητα

και την εξυγίανση της πόλης θα τύχουν της αμέριστης μας προσοχής.

β). Θα μελετήσουμε επισταμένα τους υφιστάμενους δημοτικούς φόρους σε δικαιότερες βάσεις τροποποιούντες όπου είναι ανάγκη τους δημοτικούς Κανονισμούς.

γ). Η ήδη υφισταμένη ρυμοτομία της πόλης να εφαρμοσθεί αυστηρά και όπου είναι ανάγκη να τροποποιηθεί αυτή, ώστε να ανταποκρίνεται προς την τροχαία κυκλοφορία που αυξάνεται συνεχώς και τις ανάγκες καλύτερου αερισμού και πληρέστερης εξυγίανσης.

δ). Θα επιδιώξουμε τη άρση κάθε περιορισμού της πρωτοβουλίας των δημ. Συμβουλίων και την εξασφάλιση της ανεξαρτησίας των δήμων.

ε). Η ανεπαρκής ύδρευση της πόλης θα μελετηθεί και θα καταβληθεί προσπάθεια όπως εξευρεθεί λύση της πρωταρχικής αυτής ανάγκης των πολιτών.

ζ). Η επιδίωξη της ανακούφισης των εργαζομένων τάξεων, με τον υποβιβασμό του τιμάριθμου της ζωής θα αποτελέσει το άμεσο μας μέλημα και θα καταβληθεί προσπάθεια όπως η πόλη εφοδιάζεται με επαρκή τρόφιμα και όπως αρθεί κάθε κώλυμα που συνστελεί στον ανεπαρκή εφοδιασμό της αγοράς και σε τεχνητές ή κερδοσκοπικές αυξήσεις ή διακυμάνσεις των τιμών για τα πράγματα που είναι αναγκαία για τη ζωή.

η). Η επέκταση των δημοτικών ορίων ώστε να περιλάβει τα πλησιέστερα προάστεια με τους νέους συνοικισμούς των οποίων οι κάτοικοι εργάζονται μέσα στην πόλη και πληρώνουν δημοτικούς φόρους είναι πράξη δικαιοσύνης και θα φροντίσουμε όπως με την επέκταση αυτή αποκτήσουν και έτσι το δικαίωμα του δημότη.

θ). Ως δημότες, ως άνθρωποι και ως εκπρόσωποι του δήμου θα κινούμαστε πάντοτε στο εξής πλαίσιο: Κάθε άνθρωπος ερχόμενος στον κόσμο, έχει το δικαίωμα να ζήσει και πρέπει να βοηθηθεί να ζήσει ανέτως με την τίμια εργασίας του. Ολοι οι άνθρωποι ανεξάρτητα από φυλή ή θρήσκευμα, είμαστε αδελφοί με ίσα δικαιώματα στη ζωή. Η εκμετάλλευση πρέπει να

εκλείψει. Ο κόσμος πρέπει να διαπαιδαγωγηθεί πάνω στα Ευαγγελικά ρητά "Αγάπα τον πλησίον σου ως τομ εαυτό σου", και "εκείνος που έχει δύο χιτώνες να δώσει τον ένα σ' αυτόν που δεν έχει".

Η κοινωνική μας ζωή πρέπει να ρυθμισθεί πάνω στο σύνθημα "κάτω η δυστυχία". Κάτω ο πόνος και η πολιτεία ως καλός πατέρας όλων των μελών της να έχει ως κύριο μέλημα της την πλήρη εξασφάλιση κάθε πολίτου και καθ' όλη τη ζωή του εναντίον κάθε αντίξοης περίπτωσης, έλλειψης, υγιεινής στέγης, ανεργίας, ασθένειας, ατυχήματα, φυσικής ανικανότητας, γήρατος ορφάνιας και διαρκούς ή προσωρινής έλλειψης προστασίας των ανίκανων προς εργασία.

Αλλά γενικά και έξω από τα στενά όρια της εξουσίας μας ως δημοτικών συμβούλων, ως άνθρωποι με πλήρη συναίσθηση των δικαιωμάτων του πολίτου θα υπεραμυνώμαστε και θα διεκδικούμε τις πολιτικές ελευθερίες, πάντοτε κινούμενοι περί τον άξονα της πολεμικής προσπάθειας ιδιαίτερα τη νίκη, στην οποία μόνη η Κύπρος μπορεί να εύρει τη σωτηρία της με την εθνική της αποκατάσταση και ως Έλληνες προπαντός θα διατηρήσουμε άσβεστη τη φλόγα των μεγάλων ιστορικών μας παραδόσεων και των εθνικών μας ιδανικών με τα οποία θα επιμείνουμε όπως γαλουχείται η νεολαία μας και τα οποία παραμένουν πάντοτε ο πολιτικός μας αστέρας.

Για τους άνω λόγους και με τις άνω βασικές αρχές εργασίες δεν διστάζουμε να ζητήσουμε από σας να καταδικάσετε τους στραγγαλιστές των δικαιωμάτων σας και τους συνεργάτες τους κατά την τελευταία δεκαετία και να εμπιστευθείτε σε μας τη διαχείριση των δημοτικών μας πραγμάτων.

Λευκωσία **11** Μαρτίου **1943**

Ο Λαϊκός Συνδυασμός

Ιωάννης Κ. Κληρίδης, Π. Α. Ιωαννίδης, δρ Ευρ. Δίκαιος, Κώστας Μιχαηλίδης, Σπύρος Κολοκασίδης, δρ Μίκης Κ. Πιερίδης, δρ Χριστάκης Ιερωνυμίδης, Π. Σταυρινίδης